

Η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας και της ασφάλειας τεσσάρων δόσεων ενός mRNA COVID-19 εμβολίου σε μεταμοσχευμένους ασθενείς συμπαγών οργάνων

Στο 70% των ασθενών που έχουν υποβληθεί σε μεταμόσχευση συμπαγών οργάνων ανιχνεύθηκαν αντισώματα έναντι του SARS-CoV-2 μετά την ολοκλήρωση του εμβολιασμού τους με τρεις δόσεις, και για το λόγο αυτό στη Γαλλία διενεργήθηκε μία κλινική μελέτη με τέταρτη δόση του εμβολίου στον ευαίσθητο αυτό πληθυσμό. Μελετήθηκαν 37 ασθενείς από την 1^η Ιουλίου 2021 έως και τις 5 Αυγούστου 2021, από τους οποίους οι 5 είχαν μικρή αντισωματική απάντηση με τις προηγούμενες 3 δόσεις του εμβολίου της εταιρείας Pfizer και οι υπόλοιποι δεν είχαν καθόλου αντισώματα παρά τις τρεις δόσεις. Οι Ιατροί της Θεραπευτικής Κλινικής της Ιατρικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών **Θεοδώρα Ψαλτοπούλου, Πάνος Μαλανδράκης, Γιάννης Ντάνας** και **Θάνος Δημόπουλος** (Πρύτανης ΕΚΠΑ) συνοψίζουν το σχετικό άρθρο στο περιοδικό JAMA. Οι πρώτες δύο δόσεις είχαν ένα μήνα διαφορά, η τρίτη δόση χορηγήθηκε 2 μήνες μετά τη δεύτερη και η τελευταία δόθηκε 65 ημέρες κατά μέσο όρο μετά την τρίτη. Οι ασθενείς ήταν κατά 54% άνδρες και η μέση ηλικία τους ήταν τα 60 έτη. Εξουδετερωτικά αντισώματα ανιχνεύθηκαν σε 5 άτομα πριν την τέταρτη δόση (13,5%) και σε 18 (48,6%) 1 μήνα μετά την τέταρτη δόση. Για τους 5 ασθενείς που είχαν θετικό τίτλο αντισωμάτων πριν την τέταρτη δόση, ο τίτλος αυτός πολλαπλασιάστηκε έως και 10 φορές μετά την τελευταία δόση του εμβολίου. Ανάμεσα στους 31 ασθενείς που δεν είχαν αντισώματα πριν την τέταρτη δόση, οι 13 (41,9%) απέκτησαν θετικό τίτλο αντισωμάτων 4 εβδομάδες μετά την τέταρτη δόση. Συνολικά 4 εβδομάδες μετά την τέταρτη δόση το 86,5% των ασθενών είχαν τίτλο αντισωμάτων κάτω από 140 BAU/ml, τίτλο που αντιστοιχεί σε προστασία μόλις 12,4% σε ομάδα υγιών επαγγελματιών υγείας. Δεν περιγράφηκαν σοβαρές ανεπιθύμητες ενέργειες, πέρα από κόπωση και μυαλγίες σε 4 ασθενείς, σε ένα ασθενή γαστρεντερικές διαταραχές και σε ένα μεταμοσχευμένο νεφρού ασθενή επανεμφανίστηκε IgA νεφροπάθεια.